gemeente Eersel
Kempisch wonen in een wereldregio

Raadsvoorstel

Raad d.d.	15 december 2026	**Portefeuillehouder**	PBO
Commissie d.d.	1 december 2026	**Opsteller**	sdur01
B&W d.d.	10 november 2026	**Zaaknr.**	Z26001481

Onderwerp

Een herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Voorstel

De raad voor te stellen:

1. Voor 2027 €241.621 en voor 2028 € 253.595 op te nemen in de begroting ten behoeve van een subsidieregeling voor een indicatievrij herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid;
2. Vanaf 2029 de raming van geïndiceerde Wmo zorg met € 156.000 te verhogen;
3. Naar aanleiding van punt 1 en 2 de….. begrotingswijzing 2027 vast stellen.

Inleiding/aanleiding

Een herstelcentrum is een plek waar mensen met psychische problemen ondersteuning krijgen om hun leven weer op de rit te krijgen, zonder dat het om medische behandeling gaat. Ze kunnen er meedoen aan activiteiten, cursussen en lotgenotencontact, vaak met begeleiding van mensen die zelf ervaring hebben met psychische uitdagingen. Herstelcentra zijn de laatste jaren belangrijker geworden doordat gemeenten steeds meer zorgen voor maatschappelijke ondersteuning en meedoen in de samenleving, waardoor mensen actief kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij.

Herstelcentra kunnen ook een rol spelen in het voorkomen van zwaardere problematiek. Zo blijkt uit de ETHOS-telling [1] dat bij 32% van de dak- en thuislozen (een vermoeden of) sprake is van mentale gezondheidsproblemen. Daarnaast rapporteert GGzE in delen van onze regio aanmeldtijden die oplopen tot 37 weken of zelfs langer dan 52 weken voor specialistische ggz. Daardoor ontstaat een grote groep inwoners die nog geen behandeling heeft en/of tussen wal en schip dreigt te vallen en/of wel behoefte heeft aan (lotgenoten)contact, herstelondersteuning en betekenisvolle daginvulling. Binnen diverse samenwerkingsverbanden (Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang (BW/MO), Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)) wordt daarom gewerkt aan afspraken over de aanwezigheid van een (indicatievrij) herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid in iedere subregio. Voor gemeente Eersel is dat subregio de Kempen.

In de Kempen is in de afgelopen jaren een herstelcentrum opgezet dankzij de Regionale Subsidieregeling Innovatie Beschermd wonen van regio Eindhoven. Met deze regeling heeft een zorgboerderij met inloopvoorziening en geïndiceerde dagbesteding zich kunnen ontwikkelen tot een herstelcentrum met indicatievrije inloop, dagbesteding, herstelgroepen en herstelbedden. Daarnaast bieden zij de geïndiceerde producten begeleiding en beschermd thuis.

De beweging naar een indicatievrije aanpak is gemaakt zodat inwoners sneller en eenvoudiger hulp vinden, zonder de barrières van indicaties of lange wachttijden. Dit verlaagt niet alleen de drempel om hulp te vragen bij psychische klachten, maar helpt ook om zorgmijders in beeld te krijgen en hen in een eerder stadium met lichtere ondersteuning te helpen zodat klachten niet verergeren. Daarnaast worden op deze manier de ondersteuningskosten beheersbaar gemaakt o.a. doordat inzet van intensievere zorg wordt voorkomen.

[1] https://www.eindhoven.nl/inkomen-zorg-en-onderwijs/zorg/maatschappelijke-opvang-dak-en-thuislozen/resultaten-ethos-telling

Een hertelcentrum in de Kempen heeft in 2025 een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) laten uitvoeren. Dit is een onderzoeksmethode waarmee je de maatschappelijke voor- en nadelen van een project of beleid in geldwaarde inzichtelijk maakt om te beoordelen of het de samenleving meer oplevert dan de totale maatschappelijk kosten. De resultaten van de MKBA tonen aan dat de indicatievrije herstelgerichte aanpak werkt en daarbij zowel de gemeente, als de gehele maatschappij, een besparing oplevert.

Met dit voorstel vragen wij uw raad in de begroting van 2027 en 2028 een budget op te nemen voor een subsidieregeling voor een indicatievrij herstelcentrum. Het gevraagde budget vormt tevens het subsidieplafond, wat betekent dat er per jaar niet meer subsidie kan worden aangevraagd dan het beschikbare bedrag. Deze nadere subsidieregeling wordt door het college vastgesteld als uitwerking van de Subsidieverordening maatschappelijk welzijn gemeente Eersel 2023.

Wettelijk en/of beleidskader

Wmo 2015

Argumenten

1.1 Landelijke organisaties moedigen het toevoegen van herstelcentra aan het zorg- en welzijns-landschap aan.

Landelijk wordt sinds langere tijd de ontwikkeling van zorg naar herstel en het toevoegen van ervaringsdeskundigheid gemaakt.

- In 2020 gaf de VNG samen met MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid de handreiking ‘Financiering en inbedding van zelfregie- en herstelinitiatieven’ uit, om gemeenten te helpen zelfregie en herstelinitiatieven een duurzame plek binnen de lokale of regionale zorginfrastructuur te geven.
- Het Trimbos doet sinds 2021 samen met Tilburg University onderzoek naar de effectiviteit van herstelacademies (resultaten komen in 2026).
- In Zuid-Limburg werk coöperatie de Nieuwe GGZ met psychiater Jim van Os al jaren lang aan herstelgerichte zorg.
- Op de website zorgakkoorden.nl van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport worden diverse herstelinitiatieven uitgelicht als praktijk voorbeelden.

1.2 Binnen regionale samenwerkingsverbanden, zoals de samenwerking omtrent BW/MO en de samenwerking omtrent het AZWA, wordt gepleit voor een herstelcentrum in elke subregio.

Eind augustus is het de concept ‘AZWA Werkagenda regio Eindhoven-de Kempen’ met betrokken portefeuillehouders gedeeld. Eén van de basisfunctionaliteiten in de werkagenda zijn de Laagdrempelige Steunpunten, met daarbij hoge tot zeer hoge urgentie tot doorontwikkeling. Dit omdat de omvang van de doelgroep inwoners met psychische en sociaalemotionele kwetsbaarheden groot is, de druk op de ggz hoog is en er noodzaak is om terugval na uitstroom uit zorg te voorkomen. Het huidige herstelcentrum in de Kempen is in deze werkagenda opgenomen als initiatief om verder door te ontwikkelen.

Ook in de BW/MO-regio waar de Kempen deel van uitmaken is eerder dit jaar gewerkt aan een concept uitvoeringsagenda voor de jaren 2026-2030. Deze uitvoeringsagenda bestaat uit 6 transformatielijnen. Transformatielijn 1 “Voorkomen van dakloosheid door preventie en lokale ondersteuning” stelt dat alle vier de subregio’s in 2026 een preventieplan opstellen, met daarin vaste onderdelen, waaronder de aanwezigheid een (indicatievrij) herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid in iedere subregio. Beiden stukken zijn nog niet vastgesteld, maar tonen de voornemens van de regio om actief op dit onderwerp samen te gaan werken.

1.3 Een MKBA, uitgevoerd door een gespecialiseerd economisch adviesbureau, heeft aangetoond dat de ondersteuning die wordt geboden door een herstelcentrum kosteneffectief is.

In 2025 hebben econometristen van adviesbureau LPBL, gespecialiseerd in het sociaal domein, een MKBA uitgevoerd bij een herstelcentrum. Bij een MKBA wordt niet alleen gekeken naar financieel rendement, maar ook naar het totaal aan maatschappelijk rendement, aan de hand van effecten zoals voorkomen (escalatie)kosten, kwaliteit van leven en productiviteit. Deze analyse is uitgevoerd aan de hand van 100 deelnemers, met ook een doorkijkje naar een situatie met 150 deelnemers. De analyse van 2025 gaf een maatschappelijke kosten-batenverhouding van 1,8, wat betekent dat elke geïnvesteerde euro terugkijkend ongeveer €1,80 aan baten oplevert. Alleen naar financieel rendement gekeken is dat €1,30. Alle partijen (gemeente, zorgverzekeraar, rijk en deelnemers) hebben een positief saldo van kosten en baten. Wanneer dit wordt doorgetrokken naar de huidige aantallen en situatie kan elke geïnvesteerde euro maatschappelijk gezien €2,20, en financieel gezien €1,40, aan baten opleveren.

1.4 Toekomstige inzet AZWA-middelen ten behoeve van een herstelcentrum.
De concrete bestedingsruimte en lokale invulling van de AZWA-middelen wordt momenteel verder uitgewerkt. Naar verwachting ontstaat eind 2026 en in de loop van 2027 meer duidelijkheid over de beschikbare middelen en de voorwaarden voor lokale inzet.
Een herstelcentrum sluit goed aan bij de ambities van het AZWA, waaronder het versterken van de sociale basis, preventie, mentale gezondheid en de beweging naar laagdrempelige ondersteuning aan de voorkant. Daarmee biedt het initiatief mogelijk een passende lokale bestedingsrichting voor deze middelen. Zodra in 2027 duidelijkheid bestaat over de bestedingsruimte en voorwaarden, te beoordelen of (een deel van) de AZWA-middelen kan worden ingezet voor een herstelcentrum.

Alternatieven

1.1 Zonder financiering is er na 2026 geen indicatievrij herstelcentrum meer in de Kempen en zal een groot deel van de huidige deelnemers opnieuw een indicatie nodig hebben.
Wanneer financiering van een indicatievrij herstelcentrum niet mogelijk is, zullen de ontwikkelstappen van de afgelopen jaren teruggedraaid moeten worden en deelnemers weer afhankelijk worden van geïndiceerde ondersteuning. Tijdens de pilotperiode bij het herstelcentrum in de Kempen waren er per dag gemiddeld 61 deelnemers 1 of 2 dagdelen op de indicatievrije dagbesteding. Aan de hand van de huidige deelnemers en hun hulpvraag is een schatting gemaakt van de verwachtte indicaties dagbesteding. De kosten van deze indicaties worden voor de huidige deelnemers geschat op €1.313.443,29 in de Kempen. Voor Eersel betekent dit ongeveer €156.000 voor 16 deelnemers. De daadwerkelijke kosten voor het afgeven van de indicaties worden via de P&C-cyclus van afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van de Samenwerking Kempengemeenten doorberekend aan de gemeenten. Naast lasten voor indicatie zijn er ook nog eventuele lasten voor de andere onderdelen van het herstelcentrum zoals een inloopvoorziening, herstelgroepen en logeervoorziening.

Risico's

1.1 Een indicatievrije herstelgerichte aanpak levert in diverse domeinen een positief (financieel) resultaat, maar alleen gemeenten betalen in 2027 en 2028 mee.
De uitkomst van de MKBA laat zien dat niet alleen gemeenten (financieel) voordeel hebben bij de indicatievrije herstelgerichte aanpak, maar ook zorgverzekeraars en het Rijk (incl. politie en justitie). Het is belangrijk om bij financiering door enkel de gemeenten, in de subsidievoorwaarden op te nemen dat er gezocht wordt naar cofinanciering vanuit de andere domeinen. Daarnaast bestaat het risico dat door de brede reikwijdte van het product zorgvragen die onder de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw) vallen, ten laste van de Wmo komen. Hierdoor kunnen Wmo-middelen worden ingezet voor zorg die vanuit een andere financieringsstroom bekostigd zou moeten worden. Dit kan leiden tot een groter en moeilijker voorspelbaar beroep op gemeentelijke middelen.

1.2 Dit bedrag komt voort uit een verdeelsleutel die deels is gebaseerd op inwonersaantallen en deels op bezoekersaantallen in 2026.
Het risico is dat gemeenten gedurende de looptijd financieel bijdragen op basis van een verdeelsleutel die niet langer in verhouding staat tot het feitelijke gebruik van het herstelcentrum.

Voor het bepalen van een verdeelsleutel voor de kosten voor een Kempische herstelcentrum is gekeken naar bezoekersaantallen van het herstelcentrum in 2026. Deze aantallen kunnen in 2027 en 2028 nog veranderen. Het is daarom belangrijk om onderling afspraken te maken over de ontwikkeling van deelnemersaantallen en bij toekomstige afspraken indien nodig een nieuwe verdeelsleutel op te stellen.

1.3 Het is mogelijk dat niet alle drie de Kempengemeenten instemmen.
Dit voorstel is gebaseerd op een herstelcentrum met 150 plekken en deelnemers en financiering vanuit alle drie de Kempengemeenten. Wanneer niet alle drie de Kempengemeenten instemmen zal opnieuw naar de omvang van het herstelcentrum en de verdeling van deelnemersaantallen gekeken moeten worden.

Financieel

De benodigde financiën voor een herstelcentrum zijn afgeleid van de kosten die het huidige herstelcentrum afgelopen jaar heeft gehad voor 150 deelnemers. Om in 2027 en 2028 een herstelcentrum met ruimte voor 150 deelnemers te hebben is in 2027 €1.130.000,- en in 2028 €1.186.000,- nodig. Om recht te doen aan zowel inwonersaantal als deelnemersaantal is gekozen om 40% van de kosten te delen aan de hand van inwonersaantal en 60% aan de hand van huidige deelnemers aantallen. Deze verdeelsleutel is een compromis en geldt als maximale inbreng, waarbij de afspraak is gemaakt dat het aantal deelnemers voor Eersel kan groeien zonder dat de bijdrage zal stijgen.

Gemeente	*Inwoners 1-1-26*[2]	*Deelnemers*	*Kosten 2027*	*Kosten 2028*
Bladel	21.046	86	€ 568.637	€ 596.818
Eersel	**20.537**	**16**	**€ 241.621**	**€ 253.595**
Reusel – De Mierden	13.729	45	319.742	€345.890
Totaal	*74.748*	*147*	€1.130.000,-	€1.186.000,-

In Eersel is het aantal deelnemers de afgelopen twee jaar gegroeid van 4 naar 16. De huidige 16 deelnemers kosten via individuele indicaties gemiddeld € 156.000 per jaar voor dagbesteding en vervoer. We verwachten dat het aantal deelnemers de komende periode verder zal groeien. Naast dagbesteding biedt een herstelcentrum ook andere vormen van herstelgerichte ondersteuning, zoals hersteltrainingen, lotgenotencontact en logeeropvang (respijtzorg). Wanneer inwoners voor deze vormen van ondersteuning afzonderlijk of aanvullend zijn aangewezen op geïndiceerde zorg, kunnen hiervoor extra kosten ontstaan. Door deze activiteiten binnen een collectief aanbod beschikbaar te maken, kunnen inwoners op verschillende manieren aan hun herstel werken en kan mogelijk worden voorkomen dat zij voor iedere vorm van ondersteuning afzonderlijk een beroep moeten doen op geïndiceerde zorg.

Daarom willen we extra investeren in een herstelcentrum. Hiermee willen we de verwachte groei van het aantal deelnemers opvangen, het bredere herstelgerichte aanbod toegankelijker maken en meer inwoners ondersteunen. Door de voorziening voor de komende twee jaar extra te financieren, verwachten we meer inwoners te kunnen ondersteunen dan wanneer voor iedere deelnemer afzonderlijk een Wmo-indicatie wordt afgegeven.
Voorgesteld wordt om voor 2027 en 2028 respectievelijk het budget op de post additionele voorzieningen Wmo met €241.621 en €253.595 te verhogen. Beide extra uitgaven komen ten laste van de begrotingssaldi, waarbij het begrotingstekort in de jaarschijf 2028 het tekort zal worden meegenomen in de voorjaarsnota 2028.

Vanaf 2029 e.v. wordt de raming voor geïndiceerde wmo zorg met € 156.000 verhoogd, mocht de zorg voor het herstelcentrum worden verlengd, dan kan dit budget worden ingezet als dekking. De

[2] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2026/11/voorlopige-bevolkingsaantallen-per-gemeente-1-1-2026

structurele hogere lasten vanaf 2029 komen eveneens ten laste van de begrotingssaldi. Deze verhoging is gebaseerd op de huidige niet geïndiceerde cliënten die gebruik maken van deze zorg en die naar verwachting recht hebben op geïndiceerde zorg. Dit betekent dan ook dat indien u niet instemt met voorliggend voorstel, dat de lasten voor niet geïndiceerde zorg vanaf 2027 zullen stijgen met € 156.000.

Communicatie/Participatie

Niet van toepassing.

Planning

De subsidieregeling wordt alvast ter vaststelling aan het college voorgelegd, onder voorbehoud van akkoord van de gemeenteraad op de benodigde financiële middelen. De subsidiebeschikking wordt pas verleend nadat de gemeenteraad heeft ingestemd met de benodigde middelen.

Bijlagen

a. Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (26.18403)

Eersel, 10 november 2026
Burgemeester en wethouders van Eersel

secretaris	burgemeester
ing. H.M.L. Offermans	drs. W.A.C.M. Wouters

Raadsbesluit

R26.094

Onderwerp: Herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid

De raad van de gemeente Eersel;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 november 2026;

gehoord de beraadslaging in de commissievergadering van 1 december 2026;

b e s l u i t :

1. Voor 2027 € 241.621 en voor 2028 € 253.595 op te nemen in de begroting ten behoeve van een subsidieregeling voor een indicatievrij herstelcentrum voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.
2. Vanaf 2029 de raming van geïndiceerde Wmo zorg met € 156.000 te verhogen.
3. Naar aanleiding van punt 1 en 2 de….. begrotingswijzing 2027 vast stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 15 december 2026

De raad van de gemeente Eersel
de griffier, de voorzitter,

K. van Thiel-Klein drs. W.A.C.M. Wouters